

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/126/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6623200187
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6623200187.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov JUDr. Dušana Ďuriana a JUDr. Ľubomíra Šablu ako členov senátu, v spore žalobcu A. B. C. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E. A. XXXX/XX, XXX XX F., zastúpený JUDr. Zuzanou Šimovou, PhD., LL.M., advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom M. Rázusa 32, 984 01 Lučenec, proti žalovanému G. G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XX/XX, XXX XX D., zastúpený JUDr. Danielom Pribylom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom Dr. Vodú 18, 984 01 Lučenec, v konaní o nahradenie prejavu vôle, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 15C/2/2023-110 zo dňa 24. júla 2023, takto

rozhodol:

- Rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku o zamietnutí žaloby žalobcu v celom rozsahu potvrdzuje.
- Rozsudok súdu prvej inštancie v II. výroku o náhrade trov prvoinštančného konania m e n í tak, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov prvoinštančného konania.
- Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol (I. výrok) a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %, s tým, že o výške náhrady trov konania súd rozhodne po právoplatnosti rozsudku (II. výrok).

1.1 Žalobca sa v podanej žalobe domáhal nahradenia vyhlásenia vôle žalovaného pri uzatvorení kúpnej zmluvy so žalobcom o prevode spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 12/40 vo vzťahu k nehnuteľnosti - parcele registra „E“ č. XXX/X vyznačenej ako orná pôda o výmere 5732 m², zapísanej na LV č. XXXX, pre katastrálne územie D., za kúpnu cenu vo výške 687,84 €. Žalobca tvrdil, že podieloví spoluvlastníci nehnuteľnosti pred uzavretím kúpnej zmluvy neponúkli žalobcovi ako podielovému spoluvlastníkovi tej istej nehnuteľnosti na kúpu svojej spoluvlastníckej podiely, čím porušili predkupné právo žalobcu vyplývajúce z ustanovenia § 140 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „O.z.“), a preto má ako oprávnený spoluvlastník možnosť domáhať sa od nadobúdateľa (žalovaného), aby mu vec ponúkol na kúpu podľa § 603 O.z.

1.2 V konaní bola spornou skutočnosť, či žalovaný ako kupujúci a H. G., I. J. a K. L. ako predávajúci sú blízke osoby podľa § 116 O.z., a teda či s poukazom na ustanovenie § 140 O.z. predávajúci mali alebo nemali ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel na predaj ďalšiemu podielovému spoluvlastníkovi - žalobcovi, nakoľko prevod medzi blízkymi osobami je výnimkou z ustanovenia § 140 O.z., kedy podielový spoluvlastník nemá povinnosť ponúknuť prevádzaný spoluvlastnícky podiel na predaj ostatným podielovým spoluvlastníkom. Súd prvej inštancie v tomto smere vykonal výsluch žalovaného ako aj navrhnutých svedkov.

1.3 Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že medzi predávajúcimi a žalovaným, ktorí sú vo vzdialenejšom príbuzenskom pomere (synovec - teta, strýko), existoval už od narodenia žalovaného intenzívny vzájomný vzťah, ktorého kvalita sa s pribúdajúcim vekom neoslabovala a pretrvávala aj napriek tomu, že žalovaný odcestoval za prácou do zahraničia, čo potvrdil každý z vylúchaných svedkov. Súd prvej inštancie dal do pozornosti, že svedkovia napriek položeným otázkam zameraným na zistenie vzťahu žalovaného k predávajúcim, vždy hovorili v množnom čísle „my všetci“, teda o ich vzťahu v rodine navzájom, ktorej súčasťou je aj žalovaný. Podľa súdu prvej inštancie by ktorýkoľvek z členov rodiny ujmu iného člena rodiny pociťoval ako ujmu vlastnú, čo bolo zreteľné aj pri spomínaní svedkov a žalovaného na zosnulých príbuzných, ktoré bolo opakovane sprevádzané smútkom a plačom, a teda doteraz každé úmrtie v rodine všetci pociťujú ako ujmu vlastnú - ujmu celej rodiny. Hoci jednotliví svedkovia zhodnotili ich vzájomné vzťahy ako normálne, svedok J. M., ktorý v rodine G. nežil od narodenia, opísal ich vzájomné vzťahy ako tak výnimočné, aké on sám vo svojej rodine nikdy nezažil. Vzťahy v rodine žalovaného teda aj navonok vykazujú značnú intenzitu vzájomnej dôvery, pomoci a spolupatričnosti a nejde o celkom bežný vzťah, aký býva v rodinách v širšom slova zmysle obvyklý. Napriek tomu, že svedkyňa I. J. sa vo vzťahu k deťom súrodencov vyjadřila tak, že tieto vzťahy časom ochladli, súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že po ukončení výsluchu svedkyne žalovaný okamžite pristúpil k svedkyňi za účelom poskytnúť jej pomoc pri vstávaní z lavice, kedy obaja sa k sebe navzájom správali veľmi srdečne a vládne s familiárnym oslovením teta I., G.. Hoci žalovaný je v osobnom kontakte s rodinou toho času zriedkavo, nakoľko pracuje v zahraničí, rodinní príslušníci ho naďalej vnímajú ako neoddeliteľnú súčasť rodiny. Rovnako aj I. J. sa stále prostredníctvom matky žalovaného o žalovaného zaujíma, zisťuje kedy príde domov, teší sa na jeho návštevu a žalovaný ju počas pobytu na Slovensku pravidelne navštevuje. Z výpovede vdovy po H. G., syna a i zaťa K. L. bolo súdu prvej inštancie zrejmé, že H. G. a K. L. mali k žalovanému veľmi blízky vzťah, všetky deti svojich súrodencov vnímali ako deti vlastné a tak sa k nim aj správali. Súd prvej inštancie poukázal tiež na to, že medzi žalovaným a predávajúcimi nikdy neexistoval vzťah finančnej, resp. materiálnej závislosti, ale vzťah založený na vzájomnej láske a úcte, ktorý bol zreteľný z výpovede každého svedka na pojednávaní. Záverom súd prvej inštancie uviedol, že je zrejmé, že jednotlivým rodinným príslušníkom na sebe navzájom záleží natoľko, že akákoľvek ujma niekoho z rodiny je ujmu celej rodiny, a preto aj ujmu, ktorú by utrpel žalovaný, by predávajúci dôvodne pociťovali ako ujmu vlastnú, a rovnako aj ujmu, ktorú utrpeli predávajúci, žalovaný by pociťoval ako ujmu vlastnú.

1.4 Nakoľko súd prvej inštancie dospel k záveru, že predávajúci a žalovaný boli blízkymi osobami podľa § 116 O.z., uzavretím kúpnej zmluvy zo dňa 01.07.2020 nemohlo dôjsť k porušeniu predkupného práva žalobcu ako podielového spoluvlastníka tejto nehnuteľnosti, keďže žalobcovi predkupné právo v zmysle § 140 O.z. nevzniklo. Súd prvej inštancie preto žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

1.5 Podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C.s.p.“) priznal súd prvej inštancie žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Súdu prvej inštancie vytýkal, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ C.s.p.), na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.) a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.).

2.1 Žalobca mal za to, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil skutkové zistenia, pretože síce z dokazovania vyplynulo, že medzi žalovaným a predávajúcimi bol značný citový vzťah, avšak ide o bežný citový vzťah v rodine, v ktorej sú zachované normálne citové väzby. Svedkyňa I. J. prezentovala, že so žalovaným nikdy nežila v spoločnej domácnosti a neuviedla, že by si mali so žalovaným nejakým výrazným spôsobom pomáhať, nakoľko má svoje deti, a ani len nemá telefónne číslo na žalovaného. Ďalej uviedla, že si so žalovaným finančne nevypomáhali, a preto mu podiel na spornej nehnuteľnosti previedla kúpnu zmluvou a nie darovacou. Svedkyňa tiež konštatovala, že ich vzťahy rokmi ochladli a pomoc od žalovaného nežiada. Z výpovede svedka G. L. vyplynulo, že išlo medzi jeho matkou a žalovaným o normálny rodinný vzťah, nevedel o tom, že by mala K. L. žalovanému vypomáhať finančne. Aj z výpovede svedkyne K. G. je zrejmé, že žalovanému prispela len príležitostne pri jubileách a sviatkoch. Takisto návštevy so žalovaným považovala za bežné návštevy a nie za výnimočné stretnutia. Potvrdil to aj svedok J. M., podľa ktorého sa so žalovaným stretávali bežne pri prácach a na oslavách. Svedkyňa D. G. uviedla, že v rodine mali dobré vzťahy, pomáhali si na zabíjačkách, stretávali sa napríklad pri prvom svätom prijímaní, birmovke, svadbách a oslavách. Veľké dary si nedávali, skôr to boli drobnosti. Nevedela, či išlo o výnimočný vzťah, nakoľko predávajúci mali aj svoje deti, deti súrodencov mali radi rovnako ako svoje deti. Svedkyňa K. G. takisto uviedla, že sa

stretávali s predávajúcimi na oslavách a cez prázdniny a potvrdila vyjadrenia predávajúcej I. J., že sa stretávajú menej. Z vyššie uvedených skutočností vyplynulo, že medzi žalovaným a predávajúcimi nebol tak výnimočný intenzívny vzťah, že by niekto z nich ujmu iného člena rodiny pociťoval ako ujmu vlastnú.

2.2 Súd prvej inštancie podľa žalobcu rozhodol arbitrárnym spôsobom, pretože sa riadil subjektívnymi pocitmi, keď prihliadol len na emotívne vyjadrenia niektorých svedkov, ktorí na pojednávaní smútili za svojimi nebohými príbuznými, čo je bežný sprievodný jav po smrti najbližších, avšak nemôže byť smerodajný pre objektívne posúdenie intenzity vzťahu medzi členmi rodiny v širšom kontexte. Taktiež nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy, keďže v odôvodnení rozsudku uviedol, že medzi žalovaným a predávajúcimi nikdy neexistoval vzťah závislosti, a preto rozhodnutie súdu prvej inštancie je zmätočné, resp. protirečiacie si. Žalobca nesúhlasil aj s konštatovaním súdu prvej inštancie, že doteraz je zreteľná ujma žalovaného, ktorú pociťuje zo straty tety K. L. a strýka H. G., pretože smútok zo straty blízkeho človeka nemožno vyhodnotiť ako ujmu v pravom slova zmysle a v konaní nebolo preukázané akým spôsobom vzniknutú ujmu pociťuje. Na strane žalovaného žiadna ujma nevznikla, a pri posudzovaní ujmy v zmysle § 116 O.z. by malo dôjsť k ujme majetkovej, ktorá nebola v konaní žiadnym spôsobom preukázaná, a preto súd prvej inštancie vec aj nesprávne právne posúdil. Súd prvej inštancie pri posudzovaní vzájomnej ujmy vychádzal len z duševného stavu žalovaného a nevychádzal z hľadiska objektívneho a spoločenského. Nestačí len subjektívne pociťovanie ujmy niekoho iného ako vlastnej a takisto nestačí len tvrdenie dotknutých osôb, že ujmu pociťujú ako vlastnú, avšak je potrebné skúmať a prihliadať na dôvodnosť takéhoto pocitu, aby bolo možné objektívne posúdiť ich vzájomný vzťah. Súd prvej inštancie neposudzoval správne dôvodnosť takéhoto pocitu, keďže mal za preukázané, že predávajúci a žalovaný neboli žiadnym spôsobom na seba odkázaní. Súd prvej inštancie tiež pri svojom rozhodovaní nevhliadol na vyjadrenia predávajúcej I. J., u ktorej bolo jednoznačne preukázané, že so žalovaným nie je príbuzná v zmysle § 116 O.z., a preto zamietol žalobu minimálne v tomto rozsahu bezdôvodne.

2.3 Záverom žalobca poukázal na dôvody zamietnutia žaloby, ktoré súd prvej inštancie uviedol na pojednávaní dňa 24.07.2023, avšak absentujú v písomnom rozsudku, a to že žalobca si nárokoval nahradenie vyhlásenia vôle žalovaného v nesprávne uvedenom podiele 12/40. Podľa žalobcu je požadovaný podiel vypočítaný správne.

2.4 Žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, resp. aby napadnuté rozhodnutie zmenil a žalobe žalobcu vyhovel. Zároveň žiadal priznanie náhrady trov konania.

3. Žalovaný vyjadrenie k odvolaniu žalobcu nepodal.

4. Krajský súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalobcu podľa § 34 ods. 1 C.s.p. prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania z dôvodu, že dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie považoval za postačujúce pre rozhodnutie o odvolaní, ktoré nebolo potrebné zopakovať ani doplniť a prejednanie veci na odvolacom pojednávaní nevyžadoval dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 C.s.p.) a to v celom rozsahu v súlade s odvolaním žalobcu a z dôvodov v jeho odvolaní vymedzených v súlade s ustanoveniami § 379 a § 380 ods. 1 C.s.p., keď vady týkajúce sa procesných podmienok, na ktoré by musel odvolací súd prihliadnuť aj bez námietky odvolateľa odvolací súd nezistil a dospel k názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie je v I. výroku vo veci samej vecne správny, a preto ho podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p. potvrdil. V II. výroku o náhrade trov prvoinštančného konania bol rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 C.s.p. zmenený len z formálnych dôvodov.

5. Predmetom súdneho sporu je nahradenie prejavu vôle kupujúceho z kúpnej zmluvy, ktorou malo byť podľa žalobcu porušené jeho predkupné právo podielového spoluvlastníka vyplývajúce z ustanovenia § 140 ods. 1 O.z. Žalovaný naopak v konaní poukazoval na to, že prevod spoluvlastníckych podielov bol uskutočnený medzi blízkymi osobami v zmysle § 116 O.z. predstavujúci výnimku z predkupného práva žalobcu.

6. Podľa § 116 O.z., blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

7. V zmysle § 140 O.z., ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

8. Občiansky zákonník vytvára svojou definíciou blízkej osoby dve kategórie blízkych osôb. V prvom rade ide o taxatívne vymenované osoby, ktorými sú príbuzní v priamom rade, súrodenec a manžel. Druhou kategóriou sú iné osoby, ktoré nie sú blízkymi osobami automaticky, ale na základe ich vzájomného subjektívneho vzťahu, u ktorých je potrebné podmienky blízkosti skúmať a je nutné preukázať istú kvalitatívnu objektívnu úroveň vzťahu medzi dotknutými osobami. V prvom rade musí medzi nimi jestvovať rodinný alebo obdobný pomer. Rodinným pomerom sa rozumie akýkoľvek príbuzenský vzťah, ktorý nemožno zaradiť do prvej skupiny. Pôjde teda najmä o príbuzných v nepriamom (pobočnom) rade, ako sú teta, strýko, sesternica, bratranec a podobne. Zároveň musí byť kumulatívne so vzťahom (rodinným, obdobným) splnená druhá podmienka, a to že osoba by ujmu, ktorú utrpí iná osoba, dôvodne pociťovala ako vlastnú. Podmienka pociťovania ujmy inej osoby ako ujmy vlastnej svedčí o istej kvalite a intenzite vzájomného vzťahu, ktorý tieto osoby medzi sebou majú. Tento vzťah musí byť pritom vzájomný, to znamená, že nestačí, ak jedna z osôb by pociťovala ujmu tej druhej ako svoju vlastnú, ale musí to platiť aj opačne. Pociťovanie ujmy niekoho iného ako ujmy vlastnej je podmienkou subjektívnou, nestačí však iba tvrdenie dotknutých osôb, že ujmu iného pociťujú ako svoju vlastnú. Práve „dôvodnosť“ takéhoto pocitu, ktorá je explicitne vyjadrená v ustanovení § 116 O.z. vnáša do posudzovania vzájomného vzťahu prvok objektívnosti. Napriek objektivizujúcemu prvku „dôvodnosti“ pociťovanej ujmy ako vlastnej je splnenie tejto podmienky veľmi individuálne a je potrebné ho skúmať v každom jednotlivom prípade individuálne. Súd sa teda musí zaoberať vzťahom posudzovaných osôb komplexne z hľadiska objektívneho a z hľadiska spoločenskej morálky. Záver v takomto prípade je vecou posúdenia konkrétneho prípadu a nedá sa zovšeobecniť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 5Cdo/32/2017 zo dňa 27.06.2018, vyslovil názor, že zákon (Občiansky zákonník) v ustanovení § 116 veta za bodkočiarkou nedáva priamu odpoveď na otázku kritérií, skutočností a okolností, ktoré treba zohľadniť pri prijatí záveru, či ide o osobu blízku alebo nie a nestanovuje žiadne presné kritériá, z ktorých by záver o tom, že ide o osobu blízku, vyplýval. Je tomu tak preto, že každý jeden prípad je individuálny a každý jeden vzťah medzi osobami jedinečný, založený na rôznych väzbách a okolnostiach. Aby tak rozhodnutie o existencii blízkosti osôb bolo správne, zákonné a spravodlivé, nie je možné určiť presné hranice, kedy vzťah týchto osôb už naberá charakter vzťahu blízkej osoby. Citované ustanovenie je totiž jednou z právnych noriem, ktoré právna teória nazýva právnou normou s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. normou, ktorých hypotéza nie je stanovená právnym predpisom, a ktorá tak prenecháva súdu na zvážení v každom jednotlivom prípade, aby sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Napriek tomu je možné aspoň všeobecne uviesť, že pri prijímaní záveru súdu budú podstatné napr. také okolnosti, aký druh vzájomného vzťahu je medzi osobami, či žijú v spoločnej domácnosti (i keď tento znak nemusí byť ešte sám osebe určujúci), aké sú vzájomné pomery v takejto domácnosti, či si osoby navzájom pomáhajú, zaujímajú sa o seba nielen z pohľadu majetkových aspektov alebo ak ide o rozvedených manželov nielen z pohľadu starostlivosti o spoločné deti, či takéto osoby prejavujú o seba záujem v závažných prípadoch, v chorobe, starobe a v núdzi.

10. Odvolací súd sa plne stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie v napadnutom rozsudku, že medzi predávajúcimi H. G., I. J. a K. L. a žalovaným ako kupujúcim existoval tak intenzívny vzájomný vzťah, ktorý bolo možné podradiť pod vzťah blízkych osôb v zmysle ustanovenia § 116 veta za bodkočiarkou O.z. Nakoľko v danom prípade nešlo o blízke osoby prvej kategórie, ktoré sú v ustanovení § 116 O.z. taxatívne vymenované, súd prvej inštancie musel skúmať naplnenie predpokladov blízkych osôb druhej kategórie, v ktorej musia byť kumulatívne splnené dve podmienky a to rodinný alebo obdobný pomer a zároveň skutočnosť, že ujmu, ktorú by utrpela jedna z nich, druhá by dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Z konania vyplynulo, že medzi žalovaným a predávajúcimi ide (išlo) o rodinný pomer, konkrétne vzťahy strýko - synovec u H. G. a tety - synovec u I. J. a K. L.. Prvá podmienka vyplývajúca z ustanovenia § 116 veta za bodkočiarkou O.z. teda naplnená bola. Vzhľadom na to, že zároveň musela byť kumulatívne naplnená aj druhá podmienka a to že ujmu, ktorú by utrpela jedna z nich, druhá by dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu, súd prvej inštancie v tomto smere vykonal rozsiahle a dôkladné dokazovanie za účelom zistenia intenzity vzájomného vzťahu medzi rodinnými príslušníkmi. Z podrobného výsluchu všetkých svedkov ako aj z výsluchu žalovaného bolo preukázané, že vzťahy v rodine žalovaného a predávajúcich sú založené na dlhodobom vzájomnom kontakte a vykazujú značnú intenzitu dôvery, pomoci a rodinnej spolupatričnosti. Všetci svedkovia ako aj žalovaný zhodne uvádzali, že ich vzťahy boli odjakživa veľmi blízke, títo sa spoločne stretávali, či už počas prázdnin, bežných dní, na rodinných akciách alebo pri pracovných činnostiach. Aj z uvedeného vychodí, že

medzi predávajúcimi a žalovaným (ako aj v celej širšej rodine) sa vytvorili intenzívne a pevné osobné vzťahy, ktoré nezankli ani vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný odišiel pracovať do zahraničia. Naopak z výpovedí svedkov aj žalovaného je zrejmé, že vždy pri návrate žalovaného zo zahraničia opakovane vyhľadávajú (vyhľadávali) vzájomný kontakt, keď z výpovede I. J. vyplynulo, že žalovaný ju vždy keď sa vráti na Slovensko príde navštíviť a stretnú sa; z výpovede vdovy po H. G. rovnako vyplýva, že s jej zosnulým mužom žalovaného zakaždým po tom čo sa vrátil zo zahraničia prišli pozrieť a to isté vyplynulo aj v rámci vzťahu k K. L., čo potvrdil zať nebohej J. M. a jej syn G. L.. Pokiaľ žalobca v odvolaní ťažiskovo argumentuje tým, že predávajúci a žalovaný neboli na sebe finančne ani materiálne závislí, nedávali si finančné dary, podiely previedli kúpnu zmluvou a nie darovacou zmluvou a pri posudzovaní ujmy v zmysle § 116 O.z. by malo dôjsť k ujme majetkovej, odvolací súd konštatuje, že výklad predmetného ustanovenia zo strany žalobcu nie je správny. Podmienka pociťovania ujmy inej osoby ako ujmy vlastnej svedčí o istej kvalite a intenzite vzájomného vzťahu, ktorý tieto osoby medzi sebou majú. V otázke posúdenia hĺbky, resp. kvality vzájomných vnútorných vzťahov nie je určujúca materiálna odkázanosť týchto osôb voči sebe a majetkový aspekt nemá podľa názoru odvolacieho súdu osobitnejší vplyv na danosť vnútorného emocionálneho vzťahu. Teda naplnenie nie ujmy majetkovej, ale ujmy citovej je predmetom posudzovania v zmysle ustanovenia § 116 O.z., keďže vzťah blízkych osôb má svoj základ vo vnútornom emocionálnom pomere týchto osôb. Súd prvej inštancie dospel k rovnakému záveru ako uvádza žalobca v odvolaní a to, že rodinní príslušníci neboli od seba finančne závislí ani na seba odkázaní, no práve naopak u všetkých troch predávajúcich mal citovú ujmu preukázanú. Pokiaľ žalobca zároveň namietal, že súd prvej inštancie prihliadal len na emotívne vyjadrenia svedkov počas výsluchu, ktorí smútili za svojimi nebohými príbuznými, odvolací súd konštatuje, že súd hodnotí vykonané dôkazy všetky vo vzájomnej súvislosti a prihliadne na všetko čo počas konania vyjde najavo. Z výsluchu svedkov a to z každého jednotlivo aj pri ich hodnotení v súhrne, ako aj z ich správania sa v pojednávanej miestnosti, mal súd prvej inštancie za preukázané, že v rodine žalovaného a predávajúcich boli veľmi intenzívne rodinné vzťahy, a nemožno teda dospieť k záveru, že len smútok za zosnulými príbuznými bol pre súd prvej inštancie meradlom, z ktorého pri právnom posúdení veci vychádzal. Z výsluchov svedkov tiež vyplynulo, že žalovaný pociťoval veľkú citovú ujmu z dôvodu úmrtí H. G. a K. L. (predávajúcich), a hoci žalobca argumentuje, že uvedené nemožno vyhodnotiť „ako ujmu v pravom slova zmysle“, aj to ako osoba pociťuje stratu zo smrti blízkeho je podľa odvolacieho súdu jedným z ukazateľov intenzity ich vzájomného vzťahu. Nemožno sa stotožniť ani s názorom žalobcu, že súd prvej inštancie vychádzal len z duševného stavu žalovaného a nevychádzal z hľadiska objektívneho a spoločenského, keď súd prvej inštancie objektívne posúdil všetky skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania. Odvolací súd tiež považuje za potrebné poukázať aspoň na niektoré z veľkého množstva skutočností, ktoré vyplynuli z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie, a ktoré dokresľujú vzájomné rodinné vzťahy. Predávajúca I. J. pri svojom výsluchu uviedla, že sa o žalovaného zaujíma prostredníctvom jeho matky D. G., a hoci telefónne číslo na neho nemá, spoja sa spolu cez mamu žalovaného. Svedok J. M. (zať zosnulej predávajúcej K. L.) uviedol, že jeho svokra žalovanému vždy napiekla koláčiky na cestu do zahraničia, kontaktovali sa navzájom aj telefonicky, pomáhali si a zhodnotil, že celá rodina mala výnimočný vzťah. Z výpovede G. L. syna predávajúcej K. L. vyplynulo, že žalovaný k nim vždy prišiel, jeho mamina mu vždy niečo navarila aj do zahraničia zabalila a prišiel aj keď potrebovala pomocť. Svedkyňa K. G. vdova po predávajúcom H. G. uviedla, že si pomáhali, a keď nebohý manžel zomrel, žalovaný, nakoľko sa nemohol dostaviť na pohreb, poslal mu zo zahraničia kyticu a hneď ako sa vrátil išiel na cintorín. Odvolací súd vzhľadom k vyššie uvedenému konštatuje, hoci sa na prvý pohľad môžu tieto skutočnosti každá jednotlivo javiť iba ako maličkosti, práve vo svojom súhrne definujú nadštandardné vzťahy v rodine a taktiež preukazujú vzájomnú náklonnosť a vnútorné emočné prepojenie medzi danými osobami. Čo sa týka odvolacej námietky žalobcu, že minimálne vo vzťahu k I. J. bola žaloba žalobcu zamietnutá nedôvodne, nakoľko vzhľadom na jej vyjadrenia bolo výslovne preukázané, že so žalovaným nie je príbuzná v zmysle § 116 O.z., odvolací súd po vypočutí si zvukového záznamu z pojednávania zo dňa 24.07.2023 udáva, že I. J. pri svojom výsluchu neuviedla, že so žalovaným nie je blízkou osobou v zmysle § 116 O.z., pričom z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie práve naopak vyplynulo kumulatívne splnenie podmienok v zmysle § 116 veta za bodkočiarkou O.z. aj u tejto predávajúcej. S poukazom na všetky vyššie uvedené skutočnosti je tak aj podľa názoru odvolacieho súdu možné dôjsť k záveru, že medzi predávajúcimi a žalovaným existuje (existoval) vzťah blízkych osôb v zmysle § 116 O.z. a to z dôvodu vyššej intenzity vzájomných vzťahov, v dôsledku ktorých sú si natoľko citovo blízki, že ujmu utrpenu jednou z týchto osôb by tá druhá považovala za ujmu vlastnú.

11. Záverom považuje odvolací súd za potrebné zdôrazniť, že predkupné právo v zmysle § 140 O.z. vzniká priamo zo zákona, pričom predpokladom jeho vzniku je iba existencia spoluvlastníckeho

vzťahu. V prípade, že chce spoluvlastník previesť svoj spoluvlastnícky podiel na iného, skôr ako prevod realizuje, má povinnosť svoj podiel ponúknuť spoluvlastníkovi (ostatným spoluvlastníkom). Túto ponukovú povinnosť nemá iba vtedy ak ide o prevod blízkej osobe v zmysle § 116 O.z., predstavujúci výnimku z predkupného práva. Hoci súd prvej inštancie správne žalobu žalobcu zamietol, nakoľko predkupné právo žalobcu prevodom spoluvlastníckych podielov na žalovaného porušené nebolo, nie je správne jeho záverečné konštatovanie v bode 44. odôvodnenia rozsudku, že predkupné právo žalobcovi ani len nevzniklo. V danom prípade nevznikla len ponuková povinnosť zo strany predávajúcich ako podielových spoluvlastníkov vzhľadom na to, že išlo o prevod medzi blízkymi osobami podľa § 116 O.z. Predkupné právo žalobcovi vyplýva priamo zo zákona.

12. Čo sa týka odvolacej argumentácie žalobcu týkajúcej sa výpočtu podielov uvedených v petite žaloby o nahradenie prejavu vôle, ktoré súd prvej inštancie nepovažoval za správne vyrátané, s poukazom na vyššie uvedený záver o nedôvodnosti žaloby, keď predkupné právo žalobcu porušené nebolo, táto nie je pre posúdenie vecí relevantná, a preto sa ňou odvolací súd nezaoberal.

13. Odvolací súd uzatvára, že ani jeden z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ C.s.p. nebol žalobcom uplatnený dôvodne. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, jeho skutkové zistenia vyplývajú z vykonaných dôkazov potrebných na zistenie rozhodujúcich skutočností a vec správne právne posúdil. Pokiaľ žalobca ako odvolací dôvod uplatnil aj inú vadu konania (§ 365 ods. 1 písm. d/ C.s.p.), túto v podanom odvolaní žiadnym spôsobom bližšie nešpecifikoval. „Odvolanie musí byť niektorou (prípadne viacerými) z uvedených väd odôvodnené (§ 363), čo znamená, že nestačí formálne citovať v zákone uvedený dôvod, ale je potrebné ho identifikovať, t.j. v akom konkrétnom pochybení (vade, skutočnosti) odvolateľ vidí naplnenie odvolacieho dôvodu.“ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, strana 1237). Taktiež v zmysle uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 90/2019 z 05.11.2019 iba uvedenie všeobecných odvolacích dôvodov v odvolaní nie je postačujúce na to, aby odvolací súd mohol o odvolaní rozhodnúť vecným preskúmaním správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov. Tým, že v lehote na podanie odvolania nekonkretizoval tento odvolací dôvod, vlastne ho neuviedol, odvolací súd naň z tohto dôvodu neprihliadal.

14. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd I. výrok rozsudku súdu prvej inštancie vo veci samej ako vecne správny potvrdil.

15. Odvolací súd preskúmal aj od I. výroku vo veci samej závislý II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku žalovaného na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie. Súd prvej inštancie rozhodol v rozsudku o nároku žalovaného na náhradu trov prvoinštančného konania nevykonateľným výrokom, v ktorom neuviedol povinnosť žalobcu zaplatiť náhradu trov konania žalovanému a v akej lehote. Zmena tohto výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie teda súvisí len s nesprávnou formuláciou, v ktorej absentovali tieto údaje. O výške a príjmateľovi náhrady trov prvoinštančného konania rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Z tohto dôvodu určil odvolací súd začiatok lehoty na plnenie podľa § 232 ods. 2 C.s.p. od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania. Obsahovo ide o totožné rozhodnutie opierajúce sa o ustanovenie § 255 ods. 1 C.s.p. V II. výroku bol preto rozsudok súdu prvej inštancie zmenený podľa § 388 C.s.p.

16. O nároku strán sporu na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. Podľa § 255 ods. 1 C.s.p. by bola vznikla žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanému aj náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu plného úspechu žalovaného v odvolacom konaní. Nárok na náhradu trov odvolacieho konania však žalovanému odvolací súd nepriznal z dôvodu, že mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli, k odvolaniu žalobcu sa nevyjadril. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 14/2018 zo dňa 28.02.2018 uverejnené v Zbierke stanovísk NSSR a rozhodnutí súdov SR pod č. R 72/2018, ktorého právna veta znie: „Ak podľa obsahu spisu strane v konaní žiadne trovy nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej náhrada trov konania nepriznáva.“

17. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 C. s. p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
 - b) kto ho robí,
 - c) ktorej veci sa týka,
 - d) čo sa ním sleduje a
 - e) podpis
- (§ 127 ods. 1 C. s. p.).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C. s. p.). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 C. s. p., resp. dovolanie má vady podľa § 429 C. s. p. napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 C. s. p. v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie vád a jeho poučení o následkoch neodstránenia vád dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) C. s. p. v spojení s § 436 ods. 1 C. s. p.).